

Boverket

Myndigheten för samhällsplanering,
byggande och boende

RAPPORT 2017:3

Anpassning av svensk rätt till EU-förordningen om linbaneanläggningar

Anpassning av svensk rätt till EU-förordningen om linbaneanläggningar

Titel: Anpassning av svensk rätt till EU-förordningen om linbaneanläggningar

Rapportnummer: 2017:3

Utgivare: Boverket, mars, 2017

Upplaga: 1

Tryck: Boverket internt

ISBN tryck: 978-91-7563-443-2

ISBN pdf: 978-91-7563-444-9

Sökord: Linbanor, linbaneanläggningar, ny förordning, linbaneförordning, ändringar, lagändringar, Plan- och bygglagen, förordningsändringar, Plan- och byggförordningen, föreskriftsändringar, konsekvensutredning

Diarienummer: 3.4.1 4350/2016

Rapporten kan beställas från Boverket.

Webbplats: www.boverket.se/publikationer

E-post: publikationsservice@boverket.se

Telefon: 0455-35 30 00

Postadress: Boverket, Box 534, 371 23 Karlskrona

Rapporten finns i pdf-format på Boverkets webbplats.
Den kan också tas fram i alternativt format på begäran.

Förord

Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/424 om linbaneanläggningar, den s.k. linbaneförordningen, utfärdades den 9 mars 2016. Förordningen ska tillämpas från och med den 21 april 2018 och ersätter då det nu gällande Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/9/EG av den 20 mars 2000 om linbaneanläggningar för persontransport. Syftet med linbaneförordningen är att fastställa bestämmelser om tillhandahållande på marknaden och fri rörlighet för delsystem och säkerhetskomponenter till linbaneanläggningar. Förordningen innehåller även bestämmelser om konstruktion, uppförande och idrifttagande av nya linbaneanläggningar.

Boverket har fått i uppdrag att klarlägga behovet av och föreslå de lag- och förordningsändringar som behövs till följd av linbaneförordningen samt även redogöra för de ändringar som bedöms nödvändiga på föreskriftsnivå. Boverkets rapport innehåller förslag till ändringar i plan- och bygglagen (2010:900) och plan- och byggförordningen (2011:338).

I uppdraget har Boverket samrått med Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll (Swedac).

Juristen Maria Thuresson har varit projektledare. Övriga medverkande har varit juristen Anders Larsson samt experten Krister Svensson.

Rapporten är Boverkets svar till regeringen.

Karlskrona i mars 2017

Susann Bard
tf. generaldirektör

Innehåll

Sammanfattning	5
Uppdraget	7
Uppdragets lydelse.....	7
Bakgrund.....	8
Genomförande av uppdraget	11
Förslag till författningstext.....	13
Plan- och bygglagen	13
Plan- och byggförordningen.....	17
Genomgång av linbaneförordningens bestämmelser.....	25
Allmänna bestämmelser (Kapitel I)	25
De ekonomiska aktörernas skyldigheter (Kapitel II).....	30
Delsystems och säkerhetskomponenters överensstämmelse (Kapitel III)	31
Anmälan av organ för bedömning av överensstämmelse (Kapitel IV).....	32
Marknadskontroll (Kapitel V)	33
Kommittéförfarande, övergångsbestämmelser och slutbestämmelser (Kapitel VI).....	34
Bilaga I-IX.....	35
Överväganden om behov av ändringar på föreskriftsnivå.....	37
Boverkets föreskrifter och allmänna råd om hissar och vissa andra motordrivna anordningar	37
Boverkets allmänna råd om ersättning för provningskostnader vid marknadskontroll av byggprodukter	39
Swedacs föreskrifter och allmänna råd om anmälda organ.....	39
Författningskommentarer till föreslagna ändringar på lag- eller förordningsnivå.....	40
Plan- och bygglagen	40
Plan- och byggförordningen	41
Konsekvensutredning.....	46
Inledning.....	46
Linbaneförordningen – övergripande konsekvenser.....	46
Konsekvenser av de i rapporten lämnade författningsförslagen.....	48

Sammanfattning

Regeringen har gett i uppdrag åt Boverket att föreslå de lag- och förordningsändringar som behövs till följd av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/424/EU om linbaneanläggningar (i det följande *linbaneförordningen*) som ska ersätta det nu gällande Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/9/EG av den 20 mars 2000 om linbaneanläggningar för persontransport (i det följande *linbanedirektivet*). I uppdraget ingår även att redogöra för de ändringar av myndighetsföreskrifter som bedöms nödvändiga.

Linbaneförordningen handlar i huvudsak om att garantera en grundläggande säkerhetsnivå för anläggningarna och att säkerställa fri rörlighet på EU:s inre marknad för delsystem och säkerhetskomponenter till linbaneanläggningar. Tillverkarna måste visa att deras delsystem och säkerhetskomponenter har konstruerats och tillverkats i enlighet med de grundläggande kraven, anbringa CE-märkning och lämna bruksanvisningar för montering.

De delar av linbaneförordningen som handlar om anmälan av organ för bedömning av överensstämmelse¹ tillämpas redan från och med den 21 oktober 2016 medan större delen av förordningens bestämmelser börjar tillämpas den 21 april 2018.

I denna rapport föreslår Boverket några mindre ändringar i plan- och bygglagen (2010:900), PBL, och plan- och byggförordningen (2011:338), PBF. Flera av de föreslagna ändringarna är kopplade till att bestämmelserna i linbaneförordningen är direkt tillämpliga och inte längre, som linbanedirektivets bestämmelser, kommer att vara införlivade som anslutande föreskrifter till PBL.

I PBL föreslår Boverket en uppdatering av de hänvisningar som i lagen görs till föreskrifter som införlivar det nu gällande direktivet. Ändringarna berör de bestämmelser i PBL som avser märkning respektive produktförelägganden avseende byggprodukter som regleras av linbaneförordningen. Vidare föreslås vissa justeringar av bemyndiganden.

I PBF föreslår Boverket ett uttökat bemyndigande för verket att meddela språkkrav för vissa handlingar och information inom linbaneförordningens tillämpningsområde. Boverket föreslår vidare att verkets bemyndigande ändras så att verket inte längre ska ha rätt att meddela

¹ Artiklarna 22-38 i linbaneförordningen.

föreskrifter om delsystem och säkerhetskomponenter till linbaneanläggningar till det datum då linbaneförordningens bestämmelser blir direkt tillämpliga i alla medlemsstater. Vidare föreslås i rapporten en ny bestämmelse i PBF om byggsanktionsavgift för ekonomiska aktörer som inte fullgör vissa skyldigheter i linbaneförordningen.

Slutligen redogör Boverket i rapporten för vilka ändringar som bedöms nödvändiga med anledning av den nya linbaneförordningen i verkets egna föreskrifter.

Uppdraget

Uppdragets lydelse

Boverket har den 24 november 2016 fått i uppdrag av regeringen att lämna förslag till de författningsändringar som behövs till följd av EU:s nya linbaneförordning. Uppdraget har följande lydelse.²

”Uppdrag att lämna förslag till författningsändringar för anpassning till Europaparlamentets och rådets förordning 2016/424/EU av den 9 mars 2016 om linbaneanläggningar och om upphävande av direktiv 2000/9/EG

Regeringens beslut

Regeringen uppdrar åt Boverket att klarlägga behovet av och föreslå de lag- och förordningsändringar som behövs till följd av Europaparlamentets och rådets förordning 2016/424/EU av den 9 mars 2016 om linbaneanläggningar och om upphävande av direktiv 2000/9/EG. Boverket ska även redogöra för de ändringar av myndighetsföreskrifter som bedöms nödvändiga.

Uppdraget ska genomföras i samråd med Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll (Swedac). I den mån förordningen genomförs genom föreskrifter som Swedac ansvarar för och som redan är i kraft eller utarbetas ska Boverket i sin redovisning hänvisa till dessa föreskrifter. Boverket ska även samråda med relevanta myndigheter och branschorganisationer inom bygg- och anläggningssektorn.

Förslag på lag- och förordningsändringar ska redovisas till Regeringskansliet (Näringsdepartementet) senast den 15 mars 2017 och hänvisa till det diarie-nummer som detta beslut har.

Redogörelse för de ändringar av myndighetsföreskrifter som bedöms nödvändiga ska redovisas senast 15 december 2017.

Ärendet

Europaparlamentets och rådets förordning 2016/424/EU om linbaneanläggningar och om upphävande av direktiv 2000/9/EG utfärdades den 9 mars 2016. Förordningen ska tillämpas från och med den 21 april 2018 med undantag av artiklarna 20-36 samt artikel 44, som ska tillämpas från och med den 21 oktober 2016, och artikel 45.1, som ska tillämpas från och med den 21 mars 2018. Förordningen ersätter Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/9/EG av den 20 mars 2000 om linbaneanläggningar för persontransport. Förordningen utgör en anpassning till beslut 768/2008/EG om en gemensam ram för saluföring av produkter.

Förordningen ska tillämpas på nya linbaneanläggningar för persontransport, på ändringar av linbaneanläggningar där ett nytt godkännande krävs och på delsystem och säkerhetskomponenter till linbaneanläggningar.

Regeringen har behov av ett underlag med förslag till ändringar på lag- och förordningsnivå för anpassning av svensk rätt med anledning av

² Regeringens beslut 2016-11-24 N2016/07312/PBB.

förordningen. Regeringen anser att det också behövs en redogörelse för de ändringar som Boverket bedömer behöver göras på föreskriftsnivå.”

Bakgrund

Den nya linbaneförordningen – ikraftträdande och tillämpning

Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/424 om linbaneanläggningar trädde i kraft den 20 april 2016. I förordningen fastställs bestämmelser om tillhandahållandet på marknaden av och fri rörlighet för delsystem³ och säkerhetskomponenter⁴ till linbaneanläggningar. Den innehåller även bestämmelser om konstruktion, uppförande och idrifttagande av nya linbaneanläggningar.

Merparten av förordningens bestämmelser ska tillämpas från och med den 21 april 2018. Förordningens bestämmelser om anmälan av organ för bedömning av överensstämmelse (kapitel IV) samt bestämmelserna om kommittéförfarande (artikel 44) har dock börjat tillämpas från och med den 21 oktober 2016. Detta för att arbetet med att utse anmälda organ ska kunna starta kort efter att förordningen trätt i kraft och säkerställa att det finns tillräckligt antal sådana organ när förordningen börjar tillämpas.

Från direktiv till förordning

Förordningen ersätter det nu gällande Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/9/EG av den 20 mars 2000 om linbaneanläggningar för persontransport. Genom förändringen från ett direktiv till förordning vill man säkerställa ett enhetligt genomförande i hela unionen. En förordning är, till skillnad från ett direktiv, direkt tillämplig. Den gäller direkt och likadant i alla medlemsländer som en del av den nationella lagstiftningen. Med en förordning undviks risken med att ett direktiv införlivas på olika sätt i olika medlemsstater. Dessutom kan en tillverkare av delsystem eller säkerhetskomponenter utgå direkt från texten till förordningen istället för att behöva hitta och undersöka varje medlemsstats lagar om införlivande av bestämmelserna.

Att linbaneförordningen är direkt tillämplig innebär att om det finns bestämmelser i svensk rätt som upprepar innehållet i förordningen eller som

³ Till delsystem räknas bl.a. linor, korgar, drivanordningar och mekaniska anordningar.

En lista över delsystem till linbaneanläggningar finns i bilaga I till förordningen.

⁴ Säkerhetskomponent: en utrustningskomponent eller varje anordning som är avsedd att monteras i ett delsystem eller en linbaneanläggning för att säkerställa säkerheten och som, om den inte fungerar, äventyrar passagerares, driftspersonals eller tredje parts säkerhet eller hälsa (Artikel 3.4 linbaneförordningen).

strider mot innehållet så behöver dessa upphävas eller anpassas till förordningen. I viss utsträckning behöver också svensk rätt komplettera förordningen så att den får avsedd effekt i Sverige. Det gäller t.ex. bestämmelserna i förordningen om förfaranden för godkännande och drift av linbaneanläggningar.

Syftet med den nya förordningen

Den nya förordningen har två huvudsyften. Det ena är att anpassa det nuvarande direktivet för linbaneanläggningar till det s.k. varupaketet från 2008 som ger en gemensam ram för saluföring av produkter. Det andra syftet är att åtgärda vissa problem som uppstått i samband med genomförandet av nuvarande direktiv. Med undantag för en mindre ändring avseende bromssystem⁵ innebär förordningen inga ändringar av de grundläggande kraven på linbaneanläggningar och deras delsystem och säkerhetskomponenter.

Anpassning till varupaketet

Varupaketet anger genom förordning (EG) nr 765/2008⁶ och beslut 768/2008/EG⁷ en rättslig ram på det harmoniserade produktområdet. Modellbestämmelserna i beslut 768/2008/EG används vid ändring av harmoniserande produktlagstiftning eller vid utarbetandet av ny sådan för att uppnå en enhetlig struktur och terminologi, så långt det är möjligt. Anpassningen av den nya linbaneförordningen till varupaketet innebär en skärpning i kraven på de anmälda organ som ska utföra bedömning av överensstämmelse, på spårbarhet i distributionskedjan, liksom bestämmelserna om den marknadskontroll som medlemsstaterna är skyldiga att göra. Vidare införs enhetliga definitioner och reglering av inblandade ekonomiska aktörers ansvar och skyldigheter. (tillverkare, distributörer och importörer).

Rätta till brister

Vid tillämpningen av det gällande direktivet för linbaneanläggningar har en del brister uppmärksammats. Myndigheter, anmälda organ och tillverkare har haft skilda uppfattningar om vilka typer av anläggningar som omfattas av direktivet. Det har också funnits olika uppfattningar om viss utrustning bör betraktas som delsystem, infrastruktur eller säkerhetskomponent. Vidare har även konstaterats att det i det nuvarande linbane-

⁵ Linbaneförordningen, Bilaga II punkt 4.2.3.3.

⁶ Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 765/2008 av den 9 juli 2008 om krav för ackreditering och marknadskontroll i samband med saluföring av produkter och upphävande av förordning (EEG) nr 339/93.

⁷ Europaparlamentets och rådets beslut nr 768/2008/EG av den 9 juli om en gemensam ram för saluföring av produkter och upphävande av rådets beslut 93/465/EEG.

direktivet saknas konkreta förfaranden som tillverkaren och det anmälda organet ska följa för bedömning av överensstämmelse för delsystem. Detta har inneburit att tolkningen av direktivet har varierat mellan olika medlemsländer. Detta vill man lösa genom att i den nya förordningen införa några nya eller ändrade bedömningsmoduler för delsystemen, ändra definitionerna av delsystem och säkerhetskomponenter samt införa en definition av infrastruktur. Dessutom innebär den nya förordningen att även delsystemen ska förses med ett CE-märke, vilket de inte behöver idag enligt direktivet.

Gällande svenska regler som införlivar linbanedirektivet

Linbanedirektivet är införlivat genom 8 kap. 4 § och 24 § samt 16 kap. 5 § PBL. I 11 kap. PBL finns tillsynsbestämmelser och i 8 kap. 3 § 2 PBF, utpekas Boverket som marknadskontrollmyndighet enligt direktivet. I 10 kap. 17 § PBF ges Boverket bemyndigande att närmare föreskriva om säkerhetskrav mm och märkning av linbaneanläggningars säkerhetskomponenter och delsystem. Vidare införlivas direktivet till fullo genom 2 kap. 14 § och bilaga 1–1:9 i Boverkets föreskrifter och allmänna råd (2011:12) om hissar och vissa andra motordrivna anordningar.

Bestämmelser om anmälda organ återfinns i lagen (2011:791) om ackreditering och teknisk kontroll, förordning (2011:811) och ackreditering och teknisk kontroll och Swedacs föreskrifter och allmänna råd (STAFS 2011:5) om anmälda organ. Swedac är anmälande myndighet för anmälda organ.

Linbaneanläggningar omfattas av tekniska egenskapskrav för byggnadsverk

En linbaneanläggning är ett byggnadsverk och omfattas således av de tekniska egenskapskraven i 8 kap. 4 § PBL. Bestämmelserna som närmare utvecklar de tekniska egenskapskraven i 3 kap. PBF och de anslutande föreskrifterna i Boverkets byggregler (2011:6), BBR, och Boverkets föreskrifter och allmänna råd (2011:10) om tillämpning av europeiska konstruktionsstandarder (eurokoder), EKS, är följaktligen också tillämpliga på linbaneanläggningar.

Med undantag för avsnitt 8:9 i BBR om skydd mot olyckor på tomter gäller BBR inte för andra byggnadsverk än byggnader. I den mån en linbaneanläggning inkluderar en byggnad blir även övriga avsnitt i BBR tillämpliga för byggnaden. EKS, som tillsammans med eurokoderna utgör ett system som är de svenska reglerna för verifiering av bärförmåga, stadga och beständighet, gäller även i tillämpliga delar andra byggnadsverk än byggnader.

Boverkets föreskrifter och allmänna råd (2011:12) om hissar och vissa andra motordrivna anordningar hänvisar i 2 kap. 14 § till att linbaneanläggningar, förutom kraven i direktivgenomförande bilaga 1 till föreskrifterna, ska vara utförda och installerade i enlighet med kraven i BBR och EKS. Det anges också att en linbaneanläggning ska anses vara en sådan installation som nämns i avsnitt 3:4 i BBR om driftutrymmen och som omfattas av kraven i avsnitt 3:4.

De förslag till författningsändringar som lämnas i denna rapport innefattar ingen förändring i denna struktur. Som Boverket tolkat linbandedirektivet och linbaneförordningen lämnas ett utrymme för medlemsstaterna att föreskriva andra krav kopplat till anläggningarna som byggnadsverk så länge dessa krav inte inkräktar på det område som explicit regleras i direktivet/förordningen. Förordningen anger särskilt i artikel 5.4 att den inte ska påverka medlemsstaternas rätt att föreskriva sådana krav som de bedömer vara nödvändiga för att skydda människor, särskilt arbetstagare, vid användning av de berörda linbaneanläggningarna, förutsatt att detta inte innebär att linbaneanläggningarna ändras på ett sätt som inte omfattas av förordningen.

Genomförande av uppdraget

En arbetsgrupp bestående av en jurist och en civilingenjör har tagit fram förslaget.

I uppdraget har Boverket haft möte med Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll (Swedac) för samråd om förfarande för anmälan av organ för bedömning av överensstämmelse. Swedac har utrett om linbaneförordningen föranleder några ändringar i de författningar som reglerar anmälda organ. Swedacs utredning⁸ utgör en bilaga till denna rapport.

Boverket har även haft kontakt med Swetic, branschorganisationen för företag som arbetar med provning, besiktning, kontroll och certifiering i frågor som rör de ackrediterade kontrollorgan som utför besiktningar av linbaneanläggningar.

Vidare har Boverket samrått med Polismyndigheten kring eventuella gränsdragningsproblem mellan linbaneanläggningar och tivoli-anordningar.

⁸ Swedacs yttrande till Boverket 2017-02-21 2016/3034: Uppdrag att lämna förslag till författningsändringar för anpassning till Europaparlamentets och rådets förordning 2016/424/EU av den 9 mars 2016 om linbaneanläggningar och om upphävande av direktiv 2000/9/EG.

Uppdraget anger inte uttryckligen att Boverket ska göra en konsekvensutredning av författningsförslagen. Verket har ändå valt att göra en konsekvensutredning som ska ge en övergripande bild av vilka konsekvenser som följer av anpassningen av svensk rätt till linbaneförordningen.

Förslag till författningstext

Plan- och bygglagen

Härigenom föreskrivs i fråga om plan- och bygglagen (2010:900) att 8 kap. 21 §, 11 kap. 26 §, 16 kap. 6 § och 11 § ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

8 kap. Krav på byggnadsverk, byggprodukter, tomter och allmänna platser

21 § Bestämmelserna om märkning i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 765/2008 av den 9 juli 2008 om krav för ackreditering och marknadskontroll i samband med saluföring av produkter och upphävande av förordning (EEG) nr 338/93 och lagen (2011:791) om ackreditering och teknisk kontroll gäller för byggprodukter som ska vara CE-märkta enligt

1. förordning (EU) nr 305/2011,
eller

2. föreskrifter som har meddelats med stöd av 16 kap. 6 § första stycket 2.

1. förordning (EU) nr 305/2011,

2. *Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/424 av den 9 mars 2016 om linbaneanläggningar och om upphävande av direktiv 2000/9/EG, eller*

3. föreskrifter som har meddelats med stöd av 16 kap. 6 § första stycket 2.

11 kap. Tillsyn, tillträde, ingripanden och påföljder

26 § Om en byggprodukt som omfattas av förordning (EU) nr 305/2011 inte uppfyller de krav som fastställs i förordningen eller om tillsynsmyndigheten har tillräckliga skäl att anta att produkten inte uppfyller förordningens krav får myndigheten vidta de åtgärder som följer av artiklarna 56–59.

Om en byggprodukt som omfattas av förordning (EU) nr 2016/424 inte uppfyller de krav som fastställts i förordningen eller om tillsynsmyndigheten har tillräckliga skäl att anta att produkten inte uppfyller förordningens krav får myndigheten vidta de åtgärder som följer av artiklarna 39–43.

Om en byggprodukt inte uppfyller de krav som följer av föreskrifter meddelade med stöd av 16 kap. 6 § 2 får tillsynsmyndigheten vidta de åtgärder som följer av artiklarna 19–21 i förordning (EG) nr 765/2008.

Tillsynsmyndigheten får i det enskilda fallet besluta om det föreläggande som behövs för att de krav på byggprodukter som avses i första och andra styckena ska uppfyllas.

Tillsynsmyndigheten får i det enskilda fallet besluta om det föreläggande som behövs för att de krav på byggprodukter som avses i *första-tredje styckena* ska uppfyllas.

16 kap. Bemyndiganden

Föreskrifter om byggprodukter

6 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om

1. vad som krävs för att en byggprodukt enligt 8 kap. 19 § ska anses lämplig för att ingå i ett byggnadsverk,
2. märkning av byggprodukter enligt 8 kap. 21 § 2 som förutsättning för att de ska få släppas ut på marknaden och användas,
2. märkning av byggprodukter enligt 8 kap. 21 § 3 som förutsättning för att de ska få släppas ut på marknaden och användas,
3. typgodkännanden och tillverkningskontroll enligt 8 kap. 22 och 23 §§,
4. att en byggprodukt måste vara typgodkänd enligt 8 kap. 22 § för att få användas i ett byggnadsverk,
5. på vilket eller vilka språk handlingar och information inom denna lags tillämpningsområde ska tillhandahållas, när krav på tillhandahållande är en följd av Sveriges medlemskap i Europeiska unionen,
6. sådan ersättning som anges i 11 kap. 8 b och 8 c §§, och
7. avgift vid tillsyn enligt 11 kap. 66 §. Föreskrifter enligt första stycket 4 får endast avse typgodkännande som behövs till skydd för liv, personlig säkerhet eller hälsa.

Föreskrifter om kontroll

11 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela ytterligare föreskrifter om kontroll av att föreskrifter som har meddelats med stöd av 2, 5 eller 6 § följs.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela ytterligare föreskrifter om kontroll av att kraven i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/424 av den 9 mars 2016 om linbaneanläggningar och om upphävande av direktiv 2000/9/EG uppfylls.

Ikraftträdande och övergångsbestämmelser

1. Denna lag träder i kraft den 21 april 2018.
2. Äldre bestämmelser gäller för delsystem och säkerhetskomponenter till linbaneanläggningar som släpps ut på marknaden före den 21 april 2018 och för linbaneanläggningar som installeras före den 21 april 2018.

Plan- och byggförordningen

Härigenom föreskrivs i fråga om plan- och byggförordningen (2011:338) att 1 kap. 6 §, 4 kap. 13 §, 5 kap. 8 §, 8 kap. 3 § och 6 §, 9 kap. 25 §, 10 kap. 17 § och 26 § ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap. Innehåll och definitioner

6 § Med tillsyn avses i denna förordning

1. tillsyn som utövas

a) direkt gentemot den som bedriver en verksamhet eller vidtar en åtgärd, eller

b) i enlighet med bestämmelserna om tillsyn över kommunala beslut och regionplanebeslut samt planförelägganden i 11 kap. 10–16 §§ plan- och bygglagen (2010:900), eller

2. marknadskontroll enligt

a) Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 765/2008 av den 9 juli 2008 om krav för ackreditering och marknadskontroll i samband med saluföring av produkter och upphävande av förordning (EEG) nr 339/93, *eller*

b) Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 305/2011 av den 9 mars 2011 om fastställande av harmoniserade villkor för saluföring av byggprodukter och om upphävande av rådets direktiv 89/106/EG.

a) Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 765/2008 av den 9 juli 2008 om krav för ackreditering och marknadskontroll i samband med saluföring av produkter och upphävande av förordning (EEG) nr 339/93,

b) Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 305/2011 av den 9 mars 2011 om fastställande av harmoniserade villkor för saluföring av byggprodukter och om upphävande av rådets direktiv 89/106/EG, *eller*

c) Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 2016/424 av den 9 mars 2016 om linbaneanläggningar och om upphävande av direktiv 2000/9/EG

4 kap. Krav på byggprodukter m.m.

Anmälan av organ

13 § I 1 § andra stycket 1 lagen (2011:791) om ackreditering och teknisk kontroll finns bestämmelser om att den lagen ska tillämpas på organ som anmäls till Europeiska kommissionen enligt artikel 39 i förordning (EU) nr 305/2011.

13 § I 1 § andra stycket 1 lagen (2011:791) om ackreditering och teknisk kontroll finns bestämmelser om att den lagen ska tillämpas på organ som anmäls till Europeiska kommissionen enligt artikel 39 i förordning (EU) nr 305/2011 *eller artikel 22 i förordning (EU) 2016/424.*

5 kap. Funktions- och säkerhetsåtgärder

Kontroll av motordrivna anordningar i byggnadsverk

8 § Om Boverket med stöd av 10 kap. 19 § har meddelat föreskrifter om det, ska den som äger eller annars ansvarar för en motordriven anordning som är installerad i ett byggnadsverk se till att anordningen kontrolleras

1. innan anordningen tas i bruk första gången (första besiktning),
2. med intervaller på minst sex månader och högst sex år (återkommande besiktning), eller
3. innan anordningen för första gången tas i bruk efter att ha ändrats (revisionsbesiktning).

Vid besiktningen ska det kontrolleras om anordningen uppfyller de krav på skydd för säkerhet och hälsa som avses i 8 kap. 4 § plan- och bygglagen (2010:900) och avslutande föreskrifter.

Vid besiktningen ska det kontrolleras om anordningen uppfyller de krav på skydd för säkerhet och hälsa som avses i 8 kap. 4 § plan- och bygglagen (2010:900) och avslutande föreskrifter. *Vid besiktning av linbaneanläggningar som omfattas av förordning (EU) 2016/424, ska det dessutom kontrolleras om anläggningen uppfyller kraven i denna förordning.*

8 kap. Tillsyn, vägledning och uppföljning

Marknadskontroll av byggprodukter

3 § Boverket ska i egenskap av marknadskontrollmyndighet enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 765/2008 om krav för ackreditering och marknadskontroll i samband med saluföring av produkter och upphävande av förordning (EEG) nr 339/93, utöva marknadskontroll över byggprodukter som omfattas av

1. Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 305/2011 av den 9 mars 2011 om fastställande av harmoniserade villkor för saluföring av byggprodukter och om upphävande av rådets direktiv 89/106/EG,

2. Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/9/EG av den 20 mars 2000 om linbaneanläggningar för persontransport, i den ursprungliga lydelsen, och

2. Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 2016/424 av den 9 mars 2016 om linbaneanläggningar och om upphävande av direktiv 2000/9/EG, och

3. Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/33/EU av den 26 februari 2014 om harmonisering av medlemsstaternas lagstiftning om hissar och säkerhetskomponenter till hissar, i den ursprungliga lydelsen.

Tillsyn över motordrivna anordningar i byggnadsverk

6 § Om det behövs för att säkerställa att en motordriven anordning som är installerad i ett byggnadsverk uppfyller de krav som gäller för anordningen enligt 8 kap. 4 § plan- och bygglagen (2010:900) och anslutande föreskrifter, ska byggnadsnämnden förelägga den som äger eller annars ansvarar för anordningen att se till att anordningen kontrolleras. Myndigheten ska i beslutet om föreläggande ange vad som ska undersökas.

Vad som sägs i första stycket gäller också om det behövs för att säkerställa att en linbaneanläggning uppfyller de krav som gäller för anläggningen enligt förordning (EU) nr 2016/424.

9 kap. Byggsanktionsavgifter

Byggprodukter

25 § Byggsanktionsavgiften för att underlåta att upprätta en prestandadeklaration trots att det krävs enligt artikel 4.1 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 305/2011 av den 9 mars 2011 om fastställande av harmoniserade villkor för saluföring av byggprodukter och om upphävande av rådets direktiv 89/106/EG eller för att tillhandahålla en produkt på marknaden utan prestandadeklaration enligt artikel 7.1 i samma förordning är 1 prisbasbelopp.

Byggsanktionsavgiften för en ekonomisk aktör som inte fullgör sina skyldigheter enligt 4 kap. 11–11 e §§ är 1 prisbasbelopp.

Byggsanktionsavgiften för en ekonomisk aktör som inte fullgör sina skyldigheter enligt artiklarna 11.1, 11.2, 11.8, 12.1, 13.1, 13.2, 13.5, 13.7, 14.1, 14.2, 14.3 och 14.4 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 2016/424 av den 9 mars 2016 om linbaneanläggningar och om upphävande av direktiv 2000/9/EG är 1 prisbasbelopp.

10 kap. Bemyndiganden

17 § Boverket får meddela ytterligare föreskrifter om

1. innebörden av de krav på lämplighet samt tillgänglighet och användbarhet som anges i 8 kap. 4 § första stycket 7 och 8 plan- och bygglagen (2010:900) för linbaneanläggningar som omfattas av Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/9/EG om linbaneanläggningar för persontransport,

2. innebörden av de krav på säkerhet som anges i 8 kap. 4 § första stycket 4 plan- och bygglagen för linbaneanläggningar som uppförts före den 3 maj 2004 och som omfattas av 8 kap. 24 § samma lag, och

3. delsystem och säkerhetskomponenter som behövs till följd av nämnda direktiv, varvid det som sägs om hissar och säkerhetskomponenter i 4 kap. 11 § samt 15 och 16 §§ ska gälla linbaneanläggningars delsystem och säkerhetskomponenter.

1. innebörden av de krav på lämplighet samt tillgänglighet och användbarhet som anges i 8 kap. 4 § första stycket 7 och 8 plan- och bygglagen (2010:900) för linbaneanläggningar som omfattas av *Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 2016/424 av den 9 mars 2016 om linbaneanläggningar och om upphävande av direktiv 2000/9/EG, och*

2. innebörden av de krav på säkerhet som anges i 8 kap. 4 § första stycket 4 plan- och bygglagen för linbaneanläggningar som uppförts före den 3 maj 2004 och som omfattas av 8 kap. 24 § samma lag.

Språkrav

26 § Boverket får meddela föreskrifter om på vilket eller vilka språk

1. prestandadeklarationer, bruksanvisningar och säkerhetsföreskrifter enligt artiklarna 7.4, 11.6, 13.4 och 14.2 i förordning (EU) nr 305/2011 ska tillhandahållas,

2. tillverkarna, importörerna och distributörerna ska förse tillsynsmyndigheten med information och dokumentation enligt artiklarna 11.8, 13.9 och 14.5 i förordning (EU) nr 305/2011,

3. bruksanvisningar och annan information och dokumentation avseende hissar och säkerhetskomponenter till hissar ska tillhandahållas,

4. kontaktuppgifter till installatörer av hissar och till tillverkare och importörer av säkerhetskomponenter till hissar ska hållas tillgängliga, *och*

5. en EU-försäkran om överensstämmelse avseende en hiss eller en säkerhetskomponent till hissar ska tillhandahållas.

4. kontaktuppgifter till installatörer av hissar och till tillverkare och importörer av säkerhetskomponenter till hissar ska hållas tillgängliga,

5. en EU-försäkran om överensstämmelse avseende en hiss eller en säkerhetskomponent till hissar ska tillhandahållas,

6. EU-försäkran om överensstämmelse, bruksanvisningar och säkerhetsföreskrifter enligt artiklarna 11.7, 13.4, 14.2, 19.2 samt bilaga II punkt 7.1.1 i förordning (EU) nr 2016/424 ska tillhandahållas,

7. tillverkarna och importörerna och ska förse tillsynsmyndigheten med information och dokumentation enligt artiklarna 11.9 och 13.9 i förordning (EU) nr 2016/424, och

8. kontaktuppgifter till tillverkare och importörer enligt artiklarna 11.6 och 13.3 i förordning (EU) nr 2016/424 ska hållas tillgängliga.

Ikraftträdande och övergångsbestämmelser

1. Denna förordning träder i kraft den 21 april 2018.
2. Äldre föreskrifter gäller för delsystem och säkerhetskomponenter till linbaneanläggningar som släpps ut på marknaden före den 21 april 2018 och för linbaneanläggningar som installeras före den 21 april 2018.

Genomgång av linbaneförordningens bestämmelser

Boverket har gått igenom artiklarna i linbaneförordningen och bedömt vilka ändringar som behöver göras för att svensk lag och förordning samt myndighetsföreskrifter inte ska strida mot förordningen. Nedan följer en översiktlig genomgång av linbaneförordningens kapitel som också redogör för skillnaderna mellan det nuvarande direktivet och den nya förordningen.

Allmänna bestämmelser (Kapitel I)

Tillämpningsområde och definitioner

Förordningens tillämpningsområde enligt artikel 2 motsvarar tillämpningsområdet för linbanedirektivet och omfattar linbaneanläggningar för persontransport, inklusive infrastruktur, delsystem och säkerhetskomponenter till sådana anläggningar. I undantagen till tillämpningsområdet görs emellertid vissa förtydliganden.

Med hänsyn till att nya typer av linbaneanläggningar utvecklas klargörs särskilt att undantaget för linbaneanläggningar för fritids- eller nöjesändamål inte gäller linbaneanläggningar som är avsedda för att ha en dubbel funktion, dvs. både för persontransport och för fritidsaktiviteter.

Linbaneanläggningar som av medlemsstaterna kategoriseras som historiska eller kulturella anläggningar eller museianläggningar, vilka togs i drift före 1 januari 1986 och som alltjämt är i drift och som inte har genomgått några större förändringar vad gäller konstruktion eller uppförande undantas från förordningens tillämpningsområde.

Förordningen innebär att vissa linbaneanläggningar för jordbruksändamål eller industriella ändamål fortfarande undantas. Det klargörs även att linbaneanläggningar för betjäning av vindskydd eller stugor i bergsområden som endast är avsedda för transport av gods och särskilt angivna personer faller utanför förordningens tillämpningsområde.

Det nuvarande undantaget i direktivet för linfärjor utvidgas också till att omfatta alla lindrivna anläggningar där användarna eller de transporterande anordningarna är vattenburna, t.ex. lindrivna anläggningar för vattenskidåkning.

Undantagen i direktivet för kuggstångsbanor och anläggningar som drivs med kedjor tas inte med, eftersom dessa anläggningar inte motsvarar definitionen av linbaneanläggningar.

Genom förordningen införs i artikel 3 de allmänna definitioner av begrepp som t.ex. *tillverkare*, *tillhandahållande* respektive *utsläppande på marknaden* som följer av anpassningen till beslut nr 768/2008/EG. Definitionerna av begrepp som är specifika för linbaneförordningen har i viss mån förtydligats. Det har bl.a. införts en särskild definition för begreppet *infrastruktur*.

Kontroll av linbaneanläggningar

Linbaneförordningens bestämmelser om godkännande och drift av linbaneanläggningar

Enligt artikel 9.1 i linbaneförordningen ska varje medlemsstat fastställa förfaranden för godkännande av uppförande och idrifttagande av linbaneanläggningar som är belägna inom dess territorium. Enligt artikel 10.1 ska medlemsstaterna vidare se till att en linbaneanläggning kan fortsätta att drivas enbart om den uppfyller villkoren i den säkerhetsrapport som den person som ansvarar för linbaneanläggningen ska upprätta enligt artikel 8. Om en medlemsstat konstaterar att en godkänd linbaneanläggning som används i enlighet med dess avsedda ändamål kan äventyra människors hälsa eller säkerhet eller egendom ska den vidta alla lämpliga åtgärder för att inskränka driftvillkoren för linbaneanläggningen eller för att förbjuda driften av den. (artikel 10.2) Motsvarande bestämmelser om godkännande och drift av linbaneanläggningar återfinns i artiklarna 11-13 i det nu gällande linbanedirektivet.

I det tidiga förslaget till ny förordning, som kommissionen lade fram i mars 2014, fanns krav på att godkännande av linbaneanläggningar skulle ske av en myndighet. I den nu antagna förordningen har emellertid de aktuella bestämmelserna kompletterats och anger att godkännande kan ske av en myndighet eller ett organ. Som beskrivs nedan har Sverige sedan länge ett system med ackrediterade organ som kontrollerar anläggningarna.

Det svenska kontrollsystemet för linbaneanläggningar

I 5 kap. 8–11 §§ PBF finns det krav på kontroll av motordrivna anordningar i byggnadsverk. I 5 kap. 12–16 §§ PBF finns också krav på när och hur motordrivna anordningar i byggnadsverk får användas. Kraven preciseras ytterligare i 3 kap. Boverkets föreskrifter och allmänna råd (2011:12) om hissar och vissa andra motordrivna anordningar. Till motordrivna anordningar räknas även linbaneanläggningar enligt definitionen i 1 kap. 5 § 1 PBF.

Ackrediterade kontrollorgan utför besiktningar

Det är den som äger eller annars ansvarar för linbaneanläggningen som ska se till att den kontrolleras. (5 kap. 8 § PBF) Kraven på kontroll av linbaneanläggningar gäller både innan anläggningen tas i bruk och löpande under anläggningens brukstid. (5 kap. 8 § PBF) De gäller också om byggnadsnämnden beslutat om *särskild besiktning*. (5 kap. 9 § PBF)

Kontrollen ska ske:

- innan anläggningen tas i bruk första gången, så kallad *första besiktning*,
- med visst intervall i enlighet med Boverkets föreskrifter⁹, så kallad *återkommande besiktning*, eller
- innan anläggningen för första gången tas i bruk efter att ha ändrats, så kallad *revisionsbesiktning*. (5 kap. 8 § PBF)

Kontrollen sker genom besiktningar som utförs av ackrediterade kontrollorgan. (5 kap. 10 § PBF) Vid besiktningarna ska det kontrolleras att anläggningen uppfyller de krav på skydd för säkerhet och hälsa som ställs i plan- och bygglagstiftningen och Boverkets föreskrifter. (5 kap. 8 § PBF) Besiktningsorganet ska utfärda ett protokoll över besiktningen. Om anläggningen har brister som har omedelbar betydelse för säkerhet och hälsa ska besiktningsorganet omedelbart underrätta den som äger eller annars ansvarar för anläggningen om detta samt skicka ett exemplar av besiktningsprotokollet till byggnadsnämnden. (5 kap. 11 § PBF). För anläggningen gäller då ett automatiskt användningsförbud enligt 5 kap. 14 § PBF. Enligt 3 kap. 4 § Boverkets föreskrifter och allmänna råd (2011:12) om hissar och vissa andra motordrivna anordningar får anordningar som efter avslutad första besiktning eller revisionsbesiktning uppvisar brister som utgör omedelbar risk för säkerhet och hälsa inte tas i bruk.

Krav för användning av linbaneanläggningar

5 kap. 12–16 §§ PBF ställer upp krav på när och hur linebaneanläggningar och andra motordrivna anordningar i byggnadsverk får användas. Kraven för användning av linbaneanläggningar är att:

⁹ Enligt 3 kap. 18 § i Boverkets föreskrifter och allmänna råd (2011:12) om hissar och vissa andra motordrivna anordningar gäller följande besiktningsintervall:

Linbanor och bergbanor: Återkommande besiktning 1 år.

Mer omfattande återkommande besiktning 5 år.

Släpliftar: Småliftar var motoreffekt är större än 7 kW 2 år.

Övriga släpliftar, utom småliftar med en motoreffekt om av högst 7 kW 1 år.

- anläggningen används endast för det ändamål och med den belastning och hastighet som anordningen är avsedd för, (5 kap. 12 § PBF)
- anläggningen uppfyller kraven på skydd för säkerhet och hälsa, (5 kap. 12 § PBF)
- anläggningen besiktigats enligt Boverkets föreskrifter, (5 kap. 13 § PBF)
- den som äger eller annars ansvarar för anläggningen med ett besiktningssprotokoll kan visa att anläggningen uppfyller kraven på säkerhet och hälsa, (5 kap. 14 § PBF) och
- nödvändiga skyddsåtgärder vidtagits efter ett olycksfall eller olyckstillbud. (5 kap. 15 § PBF)

Vid ett olycksfall eller tillbud ska den som äger eller annars ansvarar för anordningen omedelbart rapportera olycksfallet eller tillbudet till byggnadsnämnden. (5 kap. 16 § PBF).

Byggnadsnämnden har tillsyn

Byggnadsnämnden har tillsynen över att kraven på kontroll och användning av linbaneanläggningar följs. Tillsynen riktar sig mot den som äger eller på annat sätt ansvarar för anläggningen.

Om det behövs för att säkerställa att en linbaneanläggning uppfyller de krav som gäller ska byggnadsnämnden förelägga den som äger eller på annat sätt ansvarar för anläggningen att se till att den kontrolleras. (särskild besiktning) Byggnadsnämnden ska i beslutet om föreläggande ange vad som ska undersökas. (8 kap. 6 § PBF)

Byggnadsnämnden ska ta ut en byggsanktionsavgift om en linbaneanläggning används i strid mot bestämmelserna om användning. Sker inte rättelse genom att den olovliga användningen upphör ska byggsanktionsavgiften dubblas. (9 kap. 1–2 §§ samt 5 § PBF)

Även om det enligt plan- och byggförordningen råder ett automatiskt förbud att använda en linbaneanläggning om kraven för användning inte uppfylls, får byggnadsnämnden fatta ett särskilt beslut om förbud mot användning av hela eller delar av ett byggnadsverk. Ett sådant särskilt förbud mot användning får förenas med vite. (11 kap. 33 § 1 och 37 § PBL).

Om den som äger eller annars ansvarar för en linbaneanläggning inte åtgärdar en linbaneanläggning och därigenom bryter mot en skyldighet enligt PBL eller föreskrifter och beslut som meddelats med stöd av lagen har byggnadsnämnden möjlighet att besluta om åtgärdsföreläggande. (11 kap. 19 § PBL) Se vidare särskilt avsnitt nedan om överväganden avseende åtgärdsförelägganden rörande linbaneanläggningar.

Boverket bedömer att befintliga bestämmelser om kontroll, användning och tillsyn tillgodoser linbaneförordningens krav

Boverket finner att bestämmelserna om kontroll och användning av motordrivna anordningar i PBF och Boverkets föreskrifter och allmänna råd (2011:12) om hissar och vissa andra motordrivna anordningar tillgodoser de krav som den nya linbaneförordningen ställer på förfaranden för godkännande av uppförande och idrifttagande av linbaneanläggningar (artikel 5 och 9) samt driften av sådana anläggningar (artikel 10). Dessa bestämmelser i linbaneförordningen motsvaras i allt väsentligt av artiklarna 11–13 i det nu gällande linbanedirektivet.

En ändring behöver dock göras i 5 kap. 8 § andra stycket PBF så att detta, såvitt avser linbaneanläggningar, hänvisar även till de grundläggande kraven i linbaneförordningen. Vidare föreslås en ändring i 8 kap. 6 § PBF för att möjliggöra för byggnadsnämnden att även fortsättningsvis besluta om särskild besiktning om det behövs för att säkerställa att en linbaneanläggning uppfyller de grundläggande kraven.

Särskilt om åtgärdsförelägganden

Som ovan angetts finns idag en möjlighet för byggnadsnämnden att enligt 11 kap. 19 § PBL rikta ett åtgärdsföreläggande mot den som äger eller annars ansvarar för en linbaneanläggning om denne inte vidtar en åtgärd som krävs för att anläggningen ska uppfylla kraven i linbanedirektivet. Som bestämmelsen om åtgärdsförelägganden är formulerad kommer emellertid denna möjlighet att bortfalla när linbaneförordningen blir tillämplig. 11 kap. 19 § PBL avser endast skyldigheter enligt PBL eller föreskrifter eller beslut som har meddelats med stöd av lagen.

Boverket har i denna rapport inte lämnat förslag till ändring av aktuell bestämmelse om åtgärdsförelägganden. Boverket bedömer att de möjligheter till ingripanden som byggnadsnämnden har enligt 11 kap. 33 § PBL (användningsförbud) samt regleringen om byggsanktionsavgift då en linbaneanläggning används i strid mot bestämmelserna om användning (9 kap. 5 § PBF) är tillräckliga. Boverkets bedömning är att det inte finns samma behov av att kunna meddela åtgärdsförelägganden för linbaneanläggningar som för exempelvis hissar där det finns särskilda krav på att vissa byggnader ska vara försedda med hiss.

Säkerhetsanalys och säkerhetsrapport för planerade linbaneanläggningar

I artikel 8 anges att den person som ansvarar för linbaneanläggningen ska genomföra en säkerhetsanalys av den planerade linbaneanläggningen eller låta genomföra en sådan säkerhetsanalys. Vem som ansvarar för en linbaneanläggning ska utses av medlemsstaten i enlighet med nationell rätt. I allt väsentligt motsvaras artikel 8 i förordningen av artikel 4 och bilaga III i linbanedirektivet som införlivats i Boverkets föreskrifter och allmänna råd (2011:12) om hissar och vissa andra motordrivna anordningar bilaga 1 punkt 2 samt bilaga 1:3. Normalt är det byggherren som under byggprocessen ansvarar för linbaneanläggningen och som därmed ska genomföra eller låta genomföra säkerhetsanalysen. Av 5 kap. 8 § PBF framgår att det är den som äger eller annars ansvarar för en motordriven anordning som ska se till att anordningen kontrolleras och bl.a. genomgår en första besiktning innan anordningen tas i bruk.

De ekonomiska aktörernas skyldigheter (Kapitel II)

I den nya linbaneförordningen ställs betydligt fler och mer detaljerade krav på de ekonomiska aktörerna, även de som ingår i distributionsledet. Linbaneförordningens artiklar 11–16 följer i stort referensartiklarna i beslut 768/2008/EG. Genom anpassningen till varupaketet betonas nu tydligare de olika ekonomiska aktörernas ansvar för att delsystem och säkerhetskomponenter till linbaneanläggningar uppfyller de grundläggande kraven i bilaga II till förordningen för att få släppas ut på marknaden.

Bestämmelserna ställer bl.a. uttryckliga krav på de ekonomiska aktörerna om bevarande av dokumentation och på spårbarhet i distributionskedjan. Tillverkarna ska behålla den tekniska dokumentationen och EU-försäkran om överensstämmelse i 30 år efter det att delsystemet eller säkerhetskomponenten har släppts ut på marknaden. (artikel 11.3) Även importörerna ska under samma tid kunna uppvisa en kopia av EU-försäkran om överensstämmelse för marknadskontrollmyndigheterna och se till att dessa myndigheter på begäran kan få tillgång till den tekniska dokumentationen. (artikel 13.8) De ekonomiska aktörerna ska vidare under 30 år kunna lämna information till marknadskontrollmyndigheten vem som levererat ett delsystem eller säkerhetskomponent till dem och till vilka de levererat sådana produkter. (artikel 16)

Artiklarna som reglerar tillverkarnas, importörernas och distributörernas skyldigheter möjliggör för medlemsstaterna att ställa krav på vilket språk kontaktuppgifter, EU-försäkran om överensstämmelse, bruksanvisningar och säkerhetsföreskrifter ska anges. Detsamma gäller för information och dokumentation som den ekonomiska aktören på begäran ska tillhanda-

hålla marknadskontrollmyndigheten. Sådana språkkrav¹⁰ har Boverket med stöd av sitt bemyndigande i 10 kap. 26 § PBF meddelat såvitt avser byggprodukter som omfattas av byggproduktförordningen¹¹ respektive hissdirektivet¹². Boverket finner att motsvarande föreskrifter om språkkrav bör meddelas även för de byggprodukter som faller under linbaneförordningen. Sådana föreskrifter förutsätter emellertid att Boverket erhåller ett utökat bemyndigande.

Delsystems och säkerhetskomponenters överensstämmelse (Kapitel III)

Artikel 18 i förordningen innehåller bestämmelser om förfaranden för bedömning av överensstämmelse. Dessa är alternativa i den mån det anges i artikeln. Artikel 19 anger hur en EU-försäkran om överensstämmelse ska vara utformad. I artikel 20-21 finns bestämmelser om CE-märkning. Bestämmelserna hänvisar bl.a. till de allmänna principer för CE-märkning som fastställs i artikel 30 i förordning (EG) nr 765/2008. En nyhet med förordningen är att det införs konkreta förfaranden för bedömning av överensstämmelse även för delsystem, vilket saknas i det nu gällande direktivet. Samtidigt införs också regler om att även delsystem ska CE-märkas.

Reglerna om förfaranden för bedömning av överensstämmelse samt bestämmelserna om CE-märkning i linbanedirektivet har införlivats i bilaga 1 och 1:9 till Boverkets föreskrifter och allmänna råd (2011:12) om hissar och vissa andra motordrivna anordningar. Regler om EU-försäkrans utformning finns idag i bilaga 1:4 och 1:6 i Boverkets föreskrifter. Samtidigt med att linbaneförordningen blir tillämplig bör således dessa bestämmelser utgå ut Boverkets föreskrifter.

I 8 kap. 21 § PBL innehåller en hänvisning till bestämmelserna om CE-märkning i förordning (EG) nr 765/2008 och lagen (2011:791) om ackreditering och teknisk kontroll. Bestämmelsen bör uppdateras med en hänvisning till den nya linbaneförordningen.

¹⁰ Boverkets föreskrifter och allmänna råd (2013:7) om språkkrav för prestandadeklarationer och vissa andra handlingar om byggprodukter samt Boverkets föreskrifter och allmänna råd (2011:12) om hissar och vissa andra motordrivna anordningar, bilaga 5 punkt 7.

¹¹ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 305/2011 av den 9 mars 2011 om fastställande av harmoniserade villkor för saluföring av byggprodukter och om upphävande av rådets direktiv 89/106/EEG.

¹² Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/33/EU av den 26 februari 2014 om harmonisering av medlemsstaternas lagstiftning om hissar och säkerhetskomponenter till hissar.

Anmälan av organ för bedömning av överensstämmelse (Kapitel IV)

Artiklarna 22-38 (Kapitel IV) i linbaneförordningen innehåller bestämmelser om anmälan av organ för bedömning av överensstämmelse. Artiklarna har anpassats till beslut 768/2008/EG. Bestämmelserna har börjat tillämpas redan från och med den 21 oktober 2016. Detta för att säkerställa att det finns tillräckligt antal anmälda organ enligt förordningen när denna börjar tillämpas.

Bestämmelser om anmälda organ återfinns i lagen (2011:791) om ackreditering och teknisk kontroll, förordning (2011:811) om ackreditering och teknisk kontroll, Swedacs föreskrifter och allmänna råd (STAFS 2011:5) om anmälda organ samt Swedacs föreskrifter och allmänna råd (STAFS 2015:6) om anmälda organ inom vissa områden. Swedac är anmälande myndighet för anmälda organ.

Swedac har utrett om det i ovan angivna författningar finns bestämmelser som upprepar eller strider mot innehållet i linbaneförordningen. Swedacs yttrande¹³ till Boverket i denna fråga biläggs denna rapport. Swedacs slutsatser framgår i sammanfattning nedan.

Lagen om ackreditering och teknisk kontroll kompletterar Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 765/2008 av den 9 juli 2008 om krav för ackreditering och marknadskontroll i samband med saluföring av produkter. Lagen ska även tillämpas beträffande bl.a. organ som anmäls till Europeiska kommissionen och de andra medlemsstaterna för uppgifter i samband med bedömning av överensstämmelse enligt harmoniserad unionslagstiftning. Det ovan angivna framgår av 1 § lagen om ackreditering och teknisk kontroll.

I 6 § förordningen om ackreditering och teknisk kontroll finns ett bemyndigande för Swedac att meddela ytterligare föreskrifter i fråga om organ som ska anmälas enligt 9 § lagen om ackreditering och teknisk kontroll. Ytterligare föreskrifter i fråga om organ som ska anmälas finns i STAFS 2011:5 samt STAFS 2015:6.

Bestämmelserna om anmälda organ i både lagen och förordningen om ackreditering och teknisk kontroll är generellt utformade och omfattar anmälda organ oavsett harmoniserat produktområde. Om det finns särskilda bestämmelser avseende anmälda organ i någon relevant sektorslag-

¹³ Swedacs yttrande till Boverket 2017-02-21 2016/3034: Uppdrag att lämna förslag till författningsändringar för anpassning till Europaparlamentets och rådets förordning 2016/424/EU av den 9 mars 2016 om linbaneanläggningar och om upphävande av direktiv 2000/9/EG.

stiftning gäller dessa bestämmelser istället (enligt *lex specialis*). Det finns inte någon uttrycklig bestämmelse i lagen eller förordningen som anger detta utan det är en bedömning vid beaktande av allmänna rättsgrundsatser.

STAFS 2011:5 innehåller en uttrycklig bestämmelse om att föreskrifterna endast gäller i den mån det inte finns annat föreskrivet i någon relevant sektorslagstiftning (enligt *lex specialis*).

Swedacs bedömning är att det, med anledning av linbaneförordningen, inte föreligger något behov av att göra några ändringar i de författningar som reglerar anmälda organ. Swedac anger i sitt yttrande att det kan övervägas om det borde införas en uttrycklig bestämmelse om *lex specialis* även i lagen och förordningen om ackreditering och teknisk kontroll. Detta mot bakgrund av att det även inom vissa andra sektorer blivit vanligare med bestämmelser om anmälda organ i direkt tillämpliga EU-förordningar.

I föreliggande rapport lämnas inga förslag till ändringar i lagen eller förordningen om ackreditering och teknisk kontroll.

4 kap. 13 § PBF innehåller en hänvisning till 1 § andra stycket 1 i lagen (2011:791) om ackreditering och teknisk kontroll som anger att den lagen ska tillämpas på organ som anmäls till kommissionen för uppgifter i samband med bedömning av överensstämmelse enligt harmoniserad unionslagstiftning. Bestämmelsen, som idag enbart hänvisar till byggproduktförordningen, bör hänvisa även till den nya linbaneförordningen.

Marknadskontroll (Kapitel V)

I artikel 39 i linbaneförordningen finns hänvisningar till förordning (EG) 765/2008 som bland annat innehåller generella bestämmelser om marknadskontroll. I linbaneförordningen finns också bestämmelser om förfaranden på nationell nivå för att hantera delsystem och säkerhetskomponenter som utgör en risk (artikel 40 och 42) liksom om formalia-brister (artikel 43). Förordningen har även i detta avseende anpassats till modellbestämmelserna i beslut 768/2008/EG.

Boverket finner att linbaneförordningens bestämmelser om marknadskontroll är tillgodosedda i svensk rätt genom befintliga regler i PBL/PBF. Det kan därvid nämnas att 8 kap. 3–5 §§ PBF är anpassade till marknadskontrollbestämmelser enligt förordning (EG) 765/2008.

De allmänna tillsynsbestämmelserna i 11 kap. 2 och 5 § PBL hänvisar även till EU-förordningar i frågor inom lagens tillämpningsområde och

inkluderar således även linbaneförordningen. I 11 kap. 26 § andra stycket PBL finns bestämmelser om produktförelägganden bl.a. avseende byggprodukter som regleras av det nuvarande linbanedirektivet. 11 kap. 26 § PBL täcker såväl förelägganden om begränsande åtgärder enligt förordning (EG) 765/2008 som förelägganden i enlighet med förordningens krav på att den berörda ekonomiska aktören i första hand ska vidta korrigerande åtgärder avseende såväl bristande säkerhet som rena formaliafel. Sådana förelägganden kan tillsynsmyndigheten utfärda med stöd av 11 kap. 26 § tredje stycket.

Vilka åtgärder som medlemsstaterna ska och har rätt att vidta när delsystem och säkerhetskomponenter till linbaneanläggningar utgör en risk eller när det finns formaliabrister framgår av artiklarna 39–43 i förordningen. Boverket anser det därför vara lämpligt att i 11 kap. 26 § PBL hänvisa till dessa artiklar i linbaneförordningen. Vidare behöver hänvisningen till det nuvarande direktivet uppdateras i den bestämmelse i 8 kap. 3 § PBF som pekar ut Boverket som marknadskontrollmyndighet. 1 kap. 6 § PBF bör hänvisa till linbaneförordningen så att det klargörs att tillsyn enligt PBF omfattar även marknadskontroll enligt linbaneförordningen. Utöver dessa ändringsförslag finner Boverket inte anledning att föreslå ytterligare författningsändringar för att anpassa svensk rätt till linbaneförordningens regler om marknadskontroll.

Kommittéförfarande, övergångsbestämmelser och slutbestämmelser (Kapitel VI)

Ikraftträdande, tillämpning och övergångsbestämmelser

De ändringar i PBL, PBF och Boverkets föreskrifter som föranleds av den nya linbaneförordningen bör träda i kraft samma dag som huvuddelen av reglerna i linbaneförordningen enligt artikel 48 ska börja tillämpas, den 21 april 2018.

Enligt artikel 46 i får medlemsstaterna inte förhindra att delsystem eller säkerhetskomponenter som omfattas av och är förenliga med linbanedirektivet och som släpps ut på marknaden före den 21 april 2018 tillhandahålls på marknaden. Medlemsstaterna får heller inte förhindra att linbaneanläggningar som omfattas av och förenliga med linbanedirektivet och som installerades före den 21 april 2018 tas i drift. Boverket bedömer att ändringarna i PBL, PBF och Boverkets egna föreskrifter med anledning av linbaneförordningen behöver förenas med övergångsbestämmelser i enlighet med artikel 46.

Sanktioner

Artikel 45.1 i linbaneförordningen anger att medlemsstaterna ska fastställa regler om sanktioner för ekonomiska aktörers överträdelse av bestämmelserna i förordningen och i nationell rätt som utfärdats i enlighet med denna förordning. Det bör observeras att artikel 45.1 enligt artikel 48.2 b) i förordningen ska tillämpas från och med den 21 mars 2018.

I 9 kap. 25 § PBF finns bestämmelser om byggsanktionsavgift avseende byggprodukter som omfattas av byggproduktförordningen respektive hissdirektivet. Om den ekonomiska aktören inte fullgör vissa skyldigheter enligt byggproduktförordningen respektive vissa bestämmelser i PBF som genomför hissdirektivet så ska tillsynsmyndigheten ta ut en byggsanktionsavgift om 1 prisbasbelopp. Boverket anser att en motsvarande reglering om byggsanktionsavgift bör införas även avseende de byggprodukter som omfattas av linbaneförordningen. Regleringen bör träffa samma skyldigheter för de ekonomiska aktörerna som den i 9 kap. 25 § andra stycket avseende byggprodukter under hissdirektivet.

Bilaga I-IX

Bilaga II till förordningen innehåller grundläggande krav för konstruktion, uppförande och idrifttagande av linbaneanläggningar samt för delsystem och säkerhetskomponenter. Bortsett från en mindre ändring rörande bromssystem har inga ändringar i dessa krav gjorts i förhållande till det nu gällande linbanedirektivet.

Förordningens bilagor i övrigt innehåller en förteckning över vilka komponenter som ska anses utgöra delsystem (bilaga I), bestämmelser kring teknisk dokumentation för delsystem och säkerhetskomponenter (bilaga VIII) samt regler om vad EU-försäkran om överensstämmelse för delsystem och säkerhetskomponenter ska innehålla (IX). Bilagorna III-VII innehåller beskrivningar av ett antal förfaranden för bedömning av överensstämmelse för delsystem och säkerhetskomponenter. Förfarandena är alternativa i den utsträckning som framgår av artikel 18 i förordningen.

I linbanedirektivet saknas ett konkret förfarande för bedömning av överensstämmelse för delsystem som tillverkaren och det anmälda organet ska följa. Genom förordningen så anpassas de förfaranden för bedömning av överensstämmelse som i direktivet finns för delsystem till de förfaranden som redan tillämpas för säkerhetskomponenter och som bygger på de moduler för bedömning av överensstämmelse som anges i beslut nr 768/2008/EG.

Förordningens bilagor motsvaras i huvudsak av bilagorna 1:1–1:2, 1:4–1:7 i Boverkets föreskrifter och allmänna råd (2011:12) om hissar och vissa andra motordrivna anordningar vilka bilagor införlivar det nu gällande linbanedirektivet. Förordningen är direkt tillämplig och när denna börjar tillämpas från 21 april 2018 är avsikten att dessa bilagor i Boverkets föreskrifter ska upphävas till samma datum.

Överväganden om behov av ändringar på föreskriftsnivå

Boverkets föreskrifter och allmänna råd om hissar och vissa andra motordrivna anordningar

Upphävande av föreskrifter som införlivar linbanedirektivet

Den nya linbaneförordningen föranleder också ändringar i Boverkets föreskrifter och allmänna råd (2011:12) om hissar och vissa andra motordrivna anordningar vars bilagor 1-1:9 införlivar det nu gällande linbanedirektivet.

1:1 En anläggnings delsystem

1:2 Grundläggande krav

1:3 Säkerhetsanalys

1:4 Säkerhetskomponenter: EG-försäkran om överensstämmelse

1:5 Säkerhetskomponenter: Bedömning av överensstämmelse

1:6 Delsystem: EG-försäkran om överensstämmelse

1:7 Delsystem: Bedömning av överensstämmelse

1:8 Minimikriterier som medlemsstaterna ska beakta då de anmäler organ

1:9 CE-märkning om överensstämmelse

När den nya förordningen blir tillämplig måste således dessa bilagor upphävas. Vidare måste bestämmelsen i 2 kap. 14 § i föreskrifterna, vilken anger kraven för linbaneanläggningar, ändras så att denna hänvisar till den nya linbaneförordningen. Eventuellt behöver också föreskrifternas definitioner av vissa begrepp i 1 kap. 4 § uppdateras så att dessa överensstämmer med förordningens definitioner.

Bestämmelser om kontroll av linbaneanläggningar

Som ovan nämnts omfattar den nya linbaneförordningen, liksom det nu gällande direktivet, även skedet efter utsläppandet av produkter på marknaden då förordningen även innehåller bestämmelser om godkännande och drift av linbaneanläggningar. Som beskrivits ovan bygger det svenska systemet för kontroll av linbaneanläggningar och andra motordrivna anordningar på att ackrediterade kontrollorgan utför besiktningar

av anläggningarna. I 3 kap. i Boverkets föreskrifter och allmänna råd (2011:12) om hissar och vissa andra motordrivna anordningar finns bestämmelser om när ägaren eller den som annars svarar för linbaneanläggningen är skyldig att se till att den kontrolleras och med vilka intervaller. Vidare preciseras vad första besiktningen, återkommande besiktningen och revisionsbesiktningen ska omfatta. Boverket finner inte att den nya förordningen föranleder några ändringar i föreskrifterna om kontroll av motordrivna anordningar.

Särskilt om språkrav för vissa handlingar

Förordningen ger medlemsstaterna utrymme att reglera språkrav för EU-försäkran om överensstämmelse, bruksanvisningar och säkerhetsföreskrifter (artiklarna 11.7, 13.4, 14.2, 19.2) samt handlingar som den ekonomiska aktören på begäran ska tillhandahålla marknadskontrollmyndigheten (artiklarna 11.9 och 13.9). Boverket har för avsikt att i verkets föreskrifter och allmänna råd om hissar och vissa andra motordrivna anordningar införa bestämmelser om att bruksanvisningar och säkerhetsföreskrifter ska vara på svenska, men att EU-försäkran om överensstämmelse och handlingar som ska tillhandahållas marknadskontrollmyndigheten även kan vara på engelska. En sådan reglering förutsätter ett utökat bemyndigande (Se nedan.). Motsvarande reglering om språkrav finns redan i Boverkets föreskrifter för handlingar under hissdirektivet.¹⁴

Behov av utökat bemyndigande att meddela föreskrifter om språkrav

Som framgår ovan föreslår Boverket vissa ändringar i 10 kap. 26 PBF. Ändringarna innebär att Boverkets föreskriftsbemyndigande utökas så att verket får möjlighet att meddela föreskrifter om språkrav för handlingar under linbaneförordningen på samma sätt som för handlingar under byggproduktförordningen och hissdirektivet.

Föreskriftsändringarnas ikraftträdande och övergångsbestämmelser

Ändringarna i Boverkets föreskrifter och allmänna råd om hissar och vissa andra motordrivna anordningar ska träda i kraft 21 april 2018 då huvuddelen av linbaneförordningens bestämmelser blir tillämpliga.

¹⁴ Bilaga 5:1, avsnitt 7 i Boverkets föreskrifter och allmänna råd (2011:12) om hissar och vissa andra motordrivna anordningar.

Föreskriftsändringarna måste förses med en övergångsbestämmelse som tillgodoser kravet i artikel 46 på att delsystem och säkerhetskomponenter som släppts ut på marknaden respektive linbaneanläggningar som installerats före den 21 april 2018 ska få tillhandahållas på marknaden respektive tas i drift förutsatt att de omfattas av och är förenliga med linbanedirektivet.

Boverkets allmänna råd om ersättning för provningskostnader vid marknadskontroll av byggprodukter

Boverkets allmänna råd (2016:16) om ersättning för provningskostnader vid marknadskontroll av byggprodukter blir tillämpliga när Boverket utfört provning av byggprodukter inom ramen för sin marknadskontroll. Det är allmänna råd till 11 kap. 8 b § PBL och de tydliggör när den ekonomiska aktören ska ersätta Boverket för provningskostnaderna och vilka kostnader som ska ersättas. De allmänna råden omfattar byggprodukter enligt byggproduktförordningen samt hiss- och linbanedirektiven. De allmänna råden behöver ändras så att de hänvisar till den nya linbaneförordningen.

Swedacs föreskrifter och allmänna råd om anmälda organ

Föreskrifter i fråga om organ som ska anmälas finns i Swedacs föreskrifter och allmänna råd (STAFS 2011:5) om anmälda organ samt Swedacs föreskrifter och allmänna råd (STAFS 2015:6) om anmälda organ inom vissa områden.

Mot bakgrund av att STAFS 2011:5 endast gäller i den mån det inte finns annat föreskrivet i någon relevant sektorslagstiftning (enligt *lex specialis*) kan denna författning inte anses strida mot eller upprepa innehållet i linbaneförordningen.

Vad gäller STAFS 2015:6 hör linbaneanläggningar inte till de produktområden som anges under föreskrifternas tillämpningsområde. Mot denna bakgrund finns det därför inga bestämmelser i STAFS 2015:6 som strider mot eller upprepar innehållet i linbaneförordningen.

Swedac gör därför bedömningen att linbaneförordningen inte föranleder några ändringar i de myndighetsföreskrifter som reglerar anmälda organ.¹⁵

¹⁵ Se Swedacs yttrande till Boverket 2017-02-21, vilket utgör bilaga till denna rapport.

Författningskommentarer till föreslagna ändringar på lag- eller förordningsnivå

Plan- och bygglagen

8 kap. 21 §

Paragrafen kompletteras med en ny andra punkt som hänvisar direkt till linbaneförordningen. Enligt paragrafen i dess nuvarande lydelse så kompletteras bestämmelserna om CE-märkning i byggproduktförordningen (EU) nr 305/2011) samt de föreskrifter som genomför hiss- och linbanedirektiven av de generella regler som anges i EU-förordningen 765/2008 samt i lagen (2011:791) om ackreditering och teknisk kontroll. Som EU-förordning är linbaneförordningen direkt tillämplig i medlemsstaterna. Det innebär att de föreskrifter som genomför det nu gällande linbanedirektivet kommer att behöva upphävas till det datum då den nya förordningen blir tillämplig. Bestämmelserna om CE-märkning i linbaneförordningen (artiklarna 20-21) blir direkt tillämpliga och paragrafen ska därför kompletteras med en ny punkt som hänvisar direkt till linbaneförordningen. Paragrafen ska emellertid även fortsättningsvis, i en tredje punkt, hänvisa till 16 kap. 6 § 2 PBL, för att fånga upp byggprodukter enligt hissdirektivet.

11 kap. 26 §

Eftersom linbaneförordningen är direkt tillämplig och kraven kommer att gälla direkt enligt förordningen kommer byggprodukter som omfattas av linbaneförordningen (delsystem och säkerhetskomponenter till linbaneanläggningar) inte längre att fångas upp av paragrafens nuvarande andra stycke. Paragrafen kompletteras därför med ett nytt andra stycke med direkt hänvisning till linbaneförordningen. Om byggprodukter under linbaneförordningen inte uppfyller de krav som fastställs i förordningen eller om tillsynsmyndigheten har tillräckliga skäl att anta att produkten inte uppfyller förordningens krav får myndigheten vidta vissa i förordningen angivna åtgärder (artiklarna 39-43). Regleringen motsvarar den i första stycket gällande byggprodukter som omfattas av byggproduktförordningen. I fjärde stycket (nuvarande tredje stycket) ska som en följd av det tillkommande stycket i paragrafen hänvisas till första-tredje styckena.

16 kap. 6 §

Med anledning av ändringen i 8 kap. 21 § PBL görs en följdändring i paragrafens andra punkt. Bemyndigandet i andra punkten kommer således att avse endast de byggprodukter som omfattas av hissdirektivet.

16 kap. 11 §

Bemyndigandet omfattar bl.a. rätten att meddela föreskrifter om kontroll av motordrivna anordningar. I sin nuvarande lydelse hänvisar paragrafen emellertid enbart till föreskrifter meddelade med stöd av bemyndiganden i lagen. Paragrafen bör därför kompletteras så att bemyndigandet omfattar rätten att meddela föreskrifter om kontroll av att de grundläggande kraven enligt linbaneförordningen uppfylls. Efter det befintliga första stycket införs därför ett nytt andra stycke som hänvisar till kraven i linbaneförordningen.

Ikraftträdande och övergångsbestämmelser

Ändringarna i lagen ska träda i kraft den 20 april 2016 då huvuddelen av linbaneförordningens bestämmelser enligt artikel 48 ska börja tillämpas.

I enlighet med artikel 46 i linbaneförordningen ska äldre föreskrifter gälla för delsystem och säkerhetskomponenter till linbaneanläggningar som släpps ut på marknaden före den 21 april 2018 och för linbaneanläggningar som installeras före den 21 april 2018.

Plan- och byggförordningen**1 kap. 6 §**

Bestämmelsen, som anger vad som avses med tillsyn i PBF, ändras genom tillägg till punkt 2 av en ny underpunkt c) i vilken hänvisas till linbaneförordningen. Det klargörs därmed att tillsyn enligt PBF omfattar även marknadskontroll enligt linbaneförordningen.

4 kap. 13 §

Paragrafen innehåller en hänvisning till 1 § andra stycket 1 i lagen (2011:791) om ackreditering och teknisk kontroll som anger att den lagen ska tillämpas på organ som anmäls till kommissionen för uppgifter i samband med bedömning av överensstämmelse enligt harmoniserad unionslagstiftning. Paragrafen hänvisar idag endast till anmälda organ under byggproduktförordningen. Lagen (2011:791) om ackreditering och teknisk kontroll är emellertid tillämplig även för anmälda organ under linbaneförordningen. Paragrafen ändras därför på så vis att hänvisning även sker till linbaneförordningen.

5 kap. 8 §

Paragrafens andra stycke hänvisar till de krav som ska kontrolleras vid besiktning av motordrivna anordningar. Stycket kompletteras med en hänvisning till kraven i linbaneförordningen. Idag återfinns de grundläggande kraven införlivade i Boverkets föreskrifter och allmänna råd (2011:12) om hissar och vissa andra motordrivna anordningar bilaga 1:2 som införlivar bilaga II i det nu gällande direktivet. Bilaga 1:2 kommer att upphävas när förordningen blir tillämplig. Förordningens grundläggande krav i bilaga II gäller direkt. Paragrafen bör därför kompletteras så att kontrollen omfattar linbaneförordningens krav.

8 kap. 3 §

Bestämmelsen, som utpekar Boverket som marknadskontrollmyndighet för byggprodukter, ändras så att hänvisningen i andra punkten till linbanedirektivet ersätts med en hänvisning till den nya linbaneförordningen. Boverket utpekas därmed som marknadskontrollmyndighet för den nya linbaneförordningen.

8 kap. 6 §

Paragrafen, som ger byggnadsnämnden möjlighet att besluta om särskild besiktning av motordrivna anordningar, kompletteras med ett andra stycke som hänvisar till de grundläggande kraven i linbaneförordningen. Paragrafen i sin nuvarande lydelse hänvisar enbart till 8 kap. 4 § PBL och anslutande föreskrifter. Byggnadsnämnden bör även fortsättningsvis ha möjlighet att besluta om särskild besiktning av en linbaneanläggning om det behövs för att säkerställa att de grundläggande kraven för dessa anläggningar uppfylls. En hänvisning till linbaneförordningens krav måste därför införas i bestämmelsen.

9 kap. 25 §

Enligt artikel 45 i linbaneförordningen ska medlemsstaterna fastställa regler om sanktioner för ekonomiska aktörers överträdelser av bestämmelserna i förordningen. Paragrafen kompletteras med ett nytt tredje stycke som anger att byggsanktionsavgift får tas ut från en ekonomisk aktör som inte fullgör vissa skyldigheter enligt linbaneförordningen. Det handlar om de skyldigheter som åläggs tillverkare, importör och distributör enligt artiklarna 11.1, 11.2, 11.8, 12.1, 13.1, 13.2, 13.5, 13.7, 14.1, 14.2, 14.3 samt 14.4. De skyldigheter som träffas av byggsanktionsavgift motsvarar de skyldigheter för de ekonomiska aktörerna under hissdirektivet som enligt paragrafens andra stycke omfattas av byggsanktionsavgift. Skyldigheterna i dessa artiklar i förordningen motsvaras alltså av de skyl-

digheter som föreskrivs för de ekonomiska aktörerna under hissdirektivet i 4 kap. 11–11 e §§ plan- och byggförordningen och som alltså förenats med byggsanktionsavgift.

Följande skyldigheter omfattas av byggsanktionsavgift:

Tillverkarens skyldighet att

- se till att delsystem eller säkerhetskomponenter har konstruerats och tillverkats i enlighet med de grundläggande kraven. (artikel 11.1)
- utarbeta teknisk dokumentation och utföra eller låta utföra bedömning av överensstämmelse samt upprätta en EU-försäkran om överensstämmelse och anbringa CE-märkningen. (artikel 11.2)
- vidta nödvändiga korrigerande åtgärder när tillverkaren anser eller har skäl att tro att ett delsystem eller en säkerhetskomponent inte överensstämmer med förordningen samt att underrätta behöriga myndigheterna om delsystemet eller säkerhetskomponenter utgör en risk. (artikel 11.8)
- inte delegera vissa uppgifter till tillverkarens representant. (artikel 12.1)

Importörens skyldighet att

- endast släppa ut sådana delsystem eller säkerhetskomponenter på marknaden som uppfyller kraven. (artikel 13.1)
- se till att tillverkaren uppfyllt sina skyldigheter att utföra bedömning av överensstämmelse, upprätta den tekniska dokumentationen, förse delsystemet eller säkerhetskomponenten med CE-märkning, identifieringsmärkning och kontaktuppgifter samt se till att delsystemet eller säkerhetskomponenten åtföljs av EU-försäkran, bruksanvisningar och säkerhetsföreskrifter. (artikel 13.2 första stycket)
- inte släppa ut ett delsystem eller säkerhetskomponent på marknaden om importören anser eller har skäl att tro att delsystemet eller säkerhetskomponenten inte överensstämmer med de tillämpliga grundläggande kraven samt att informera tillverkaren och marknadskontrollmyndigheten om delsystemet eller säkerhetskomponenter utgör en risk. (artikel 13.2 andra stycket)

- se till att lagrings- eller transportförhållandena inte äventyrar delsystemets eller säkerhetsanordningens överensstämmelse med de tillämpliga grundläggande kraven. (artikel 13.5)
- vidta nödvändiga korrigerande åtgärder när importören anser eller har skäl att tro att ett delsystem eller en säkerhetskomponent inte överensstämmer med förordningen samt att underrätta behöriga myndigheterna om delsystemet eller säkerhetskomponenter utgör en risk. (artikel 13.7)

Distributörens skyldighet att

- iaktta vederbörlig omsorg för att se till att kraven i denna förordning uppfylls när distributören tillhandahåller ett delsystem eller en säkerhetskomponent på marknaden. (artikel 14.1)
- se till att delsystemet eller säkerhetskomponenten försetts med CE-märkning och åtföljs av EU-försäkran, bruksanvisningar och säkerhetsföreskrifter samt se till att tillverkaren och importören har uppfyllt kraven att förse produkterna med identifieringsmärkning och kontaktuppgifter. (artikel 14.2 första stycket)
- inte tillhandahålla delsystemet eller säkerhetskomponenten på marknaden om distributören anser eller har skäl att tro att delsystemet eller en säkerhetskomponent inte överensstämmer med de tillämpliga grundläggande kraven samt att informera tillverkaren eller importören och marknadskontrollmyndigheten om delsystemet eller säkerhetskomponenter utgör en risk. (artikel 14.2 andra stycket)
- se till att lagrings- eller transportförhållandena inte äventyrar delsystemets eller säkerhetsanordningens överensstämmelse med de tillämpliga grundläggande kraven. (artikel 14.3)
- försäkra sig om att nödvändiga korrigerande åtgärder vidtas för att få delsystemet eller säkerhetskomponenten att överensstämma med kraven om distributören anser eller har skäl att tro att delsystemet eller en säkerhetskomponent inte överensstämmer med förordningen samt att informera de behöriga nationella myndigheterna om delsystemet eller säkerhetskomponenter utgör en risk. (artikel 14.4)

Byggsanktionsavgiften föreslås uppgå till ett prisbasbelopp, vilket motsvarar byggsanktionsavgiften enligt paragrafens första och andra stycke som avser byggsanktionsavgift för vissa skyldigheter för ekonomiska aktörer under byggproduktförordningen och hissdirektivet.

10 kap. 17 §

Bestämmelsen ändras på så vis att den tredje punkten tas bort. Punkten avser Boverkets bemyndigande att meddela de föreskrifter om säkerhetskrav, bestyrkande av överensstämmelse och märkning av linbaneanläggningars säkerhetskomponenter och delsystem som behövs till följd av det nu gällande linbanedirektivet. Linbaneförordningens bestämmelser är direkt tillämpliga varför Boverket inte längre ska ha ett bemyndigande att meddela föreskrifter i dessa avseenden.

Första punkten i bestämmelsen ändras så att hänvisning görs till den nya linbaneförordningen. Boverket har inte meddelat några föreskrifter med stöd av bemyndigandet i första punkten.

Andra punkten behålls oförändrad. Bemyndigandet i andra punkten avser rätten att meddela föreskrifter avseende säkerhetskrav på befintliga linbaneanläggningar som installerats före den 3 maj 2004, dvs. innan det nuvarande linbanedirektivet blev tillämpligt. Boverket har meddelat föreskrifter med stöd av detta bemyndigande i 5 kap. 3–4 §§ i Boverkets föreskrifter och allmänna råd (2011:12) om vissa motordrivna anordningar.

10 kap. 26 §

Paragrafen kompletteras med tre punkter 6-8 som utökar Boverkets bemyndigande att meddela språkkrav för viss dokumentation under linbaneförordningen. Ändringen avser att tillgodose krav i linbaneförordningen på att viss dokumentation och information kan tillhandahållas på ett språk som lätt kan förstås av användarna eller marknadskontrollmyndigheten. Motsvarande bemyndigande till Boverket finns redan i bestämmelsens punkt 1-5 för handlingar och information under byggproduktförordningen och hissdirektivet. Det utökade bemyndigandet avser språkkrav för EU-försäkran om överensstämmelse, bruksanvisningar, säkerhetsföreskrifter, information och dokumentation som ska tillhandahållas Boverket som marknadskontrollmyndighet samt kontaktuppgifter till tillverkare och importör av delsystem eller säkerhetskomponenter till linbaneanläggningar.

Ikraftträdande och övergångsbestämmelser

Ändringarna i PBF ska träda i kraft 21 april 2018. I enlighet med artikel 46 i linbaneförordningen ska äldre föreskrifter gälla för delsystem och säkerhetskomponenter till linbaneanläggningar som släpps ut på marknaden före den 21 april 2018 och för linbaneanläggningar som installeras före den 21 april 2018.

Konsekvensutredning

Inledning

Inledningsvis lämnas en kortfattad redogörelse för de övergripande konsekvenserna av linbaneförordningen och vilka aktörer som berörs av dessa.

Därefter följer en översiktlig redogörelse för de konsekvenser som själva förslagen till ändringar i PBL och PBF förutses medföra för olika aktörer.

Linbaneförordningen – övergripande konsekvenser

Berörda aktörer

Linbaneförordningen berör först och främst de ekonomiska aktörerna på området, dvs. tillverkare, importörer och distributörer av delsystem och säkerhetskomponenter till linbaneanläggningar. I Sverige finns endast ett fåtal tillverkare av delsystem och säkerhetskomponenter till linbaneanläggningar. Det finns två svenska tillverkare av hela anläggningar.

Även anmälda organ som utför bedömning av överensstämmelse av delsystem och säkerhetskomponenter till linbaneanläggningar berörs av förordningen. I dagsläget finns i Sverige inga anmälda organ under linbandedirektivet.

Vidare berörs ägare av linbaneanläggningar samt brukare av sådana anläggningar. I Sverige finns ca 1 000 linbaneanläggningar, varav fler än 900 är släpliftar.

Förordningen innehåller också regler om godkännande och drift av linbaneanläggningar, så även de ackrediterande kontrollorganen berörs av regleringen. Det finns idag två kontrollorgan som utför besiktningar av linbaneanläggningar i Sverige.

Boverket berörs som marknadskontrollmyndighet över de byggprodukter som omfattas av förordningen och Swedac som anmälande myndighet för anmälda organ.

Konsekvenser för företag

Ekonomiska aktörer

Förordningens anpassning till varupaketet innebär ett tydligare definerat ansvar för de olika ekonomiska aktörerna. Inte bara tillverkare, utan också importörer och distributörer av delsystem och säkerhetskompo-

nenter till linbaneanläggningar ges uttryckliga skyldigheter. Genom att dela in marknadsaktörerna i olika kategorier (tillverkare, importörer och distributörer) kan man reglera vad var och en av dessa aktörer ska göra för att säkerställa att säkerhetskraven uppfylls. Den bakomliggande tanken är att med en tydlig ansvarsfördelning så kommer det att bli lättare att veta vem som är ansvarig, både för företagen själva och för slutanvändarna av produkterna. Detta kommer i sin tur att öka säkerheten och skyddet hos de olika produkterna.

Bland de explicita skyldigheter som nu åläggs de ekonomiska aktörerna kan nämnas tillverkarnas skyldighet att se till att det finns rutiner som garanterar att serietillverkningen fortsätter att överensstämma med kraven, (artikel 11.4) samt att förse delsystemen och säkerhetskomponenterna med identifieringsmärkning (artikel 11.5). Tillverkare och importör ska utföra slumpvis provning av delsystem och säkerhetskomponenter, granska och vid behov registerföra klagomål (artikel 11.4 och 13.6) samt förse säkerhetskomponenten med kontaktuppgifter (artikel 11.6 och 13.3). Tillverkare, importör och distributör av delsystem och säkerhetskomponenter ska se till att dessa åtföljs av EU-försäkran, bruksanvisningar och säkerhetsföreskrifter (artikel 11.7, 13.4 och 14.2) I den mån de uttryckliga skyldigheter som nu föreskrivs enligt förordningen inte redan fullgörs för att säkerställa att delsystem och säkerhetskomponenterna är säkra kommer de att medföra vissa kostnader och viss tidsåtgång för de ekonomiska aktörerna.

Vidare kommer de nya bestämmelserna om CE-märkning av delsystem medföra vissa kostnader för tillverkare av sådana system att anbringa CE-märkning på produkten.

Tillverkare av delsystem kommer att behöva anlita organ som är anmälda enligt den nya linbaneförordningen för att ta fram nya typintyg för delsystemen. Detta medför arbetstillfällen för de anmälda organen och kostnader för tillverkarna.

Anmälda organ

Som ett led i anpassningen till varupaketet skärps genom förordningen anmälningskriterierna för de anmälda organen. De organ som idag är anmälda enligt nu gällande linbanedirektiv måste anmälas på nytt för att kunna verka som anmält organ enligt den nya förordningen och måste i samband med detta anpassa sina rutiner för att kunna visa att förutsättningarna för anmälan är uppfyllda. Detta kan antas medföra tidsåtgång och kostnader för organen i anslutning till att det nya regelverket ska börja tillämpas. Kostnaderna för detta kan till viss del antas övervältras

på de tillverkare som efter nämnda datum anlitar anmälda organ för bedömning av överensstämmelse. I förlängningen kan dessa kostnader även komma att föras vidare till ägare av linbaneanläggningar.

Ägare och brukare av linbaneanläggningar

Bestämmelserna i förordningen som preciserar de ekonomiska aktörernas ansvar för att delsystem och säkerhetskomponenter uppfyller förordningens krav, kan antas bidra till säkerställandet av att kraven uppfylls. För ägare till linbaneanläggningar och brukare av sådana anläggningar innebär detta ytterligare garantier för att anläggningarna är säkra att användas. De skärpta reglerna om anmälan av organ för bedömning av överensstämmelse kan i förlängningen få kostnadseffekter för ägare av linbaneanläggningar.

Kontrollorgan

De ackrediterade kontrollorganen som utför besiktningar av linbaneanläggningar berörs såtillvida att de vid sina kontroller ska tillämpa förordningens grundläggande krav för konstruktion, uppförande och idrifttagande av linbaneanläggningar. De grundläggande kraven har dock inte ändrats i förhållande till direktivets krav som idag är införlivade i svensk rätt genom Boverkets föreskrifter.

Konsekvenser av de i rapporten lämnade författningsförslagen

Linbaneförordningen är som förordning direkt tillämplig i medlemsstaterna. De i rapporten föreslagna ändringarna innebär i huvudsak endast en översyn av de hänvisningar i PBL och PBF som görs till det nu gällande direktivet eller föreskrifter som införlivar direktivet. Vidare görs justeringar i bemyndigandena. Boverket ska med anledning av förordningen inte längre ha bemyndigande att meddela föreskrifter om delsystem och säkerhetskomponenter till linbaneanläggningar.

Konsekvenser för ekonomiska aktörer

Förslaget att införa en ny bestämmelse om byggsanktionsavgift påverkar ekonomiska aktörer som inte fullgör sina skyldigheter under linbaneförordningen. De kan då, efter beslut från Boverket som marknadskontrollmyndighet, träffas av en ny form av sanktion.

Förslaget att bemyndiga Boverket att meddela föreskrifter att vissa handlingar ska tillhandahållas m.m. på visst språk kan medföra översättningskostnader för de utländska tillverkare som vill sälja sina delsystem och säkerhetskomponenter på den svenska marknaden. Språklig förståelse av EU-försäkran om överensstämmelse, bruksanvisningar och säkerhetsföre-

skrifter är dock av stor vikt för att minska riskerna att delsystemen och säkerhetskomponenterna används eller monteras på fel sätt.

Konsekvenser för myndigheter

För Boverket innebär ändringen av 10 kap. 17 § PBF att verket inte längre kan meddela föreskrifter om bl.a. säkerhetskrav och märkning av linbaneanläggningars säkerhetskomponenter och delsystem. Boverket behöver således ändra verkets föreskrifter och allmänna råd (2011:12) om vissa motordrivna anordningar. Boverkets föreskrifter ska i dessa delar upphävas och motsvarande bestämmelser i linbaneförordningen blir direkt tillämpliga. Vidare innebär de nya bemyndigandena i 10 kap. 26 § 6–8 PBF utökade möjligheter för Boverket att meddela språkrav för vissa handlingar under linbaneförordningen. Boverket kommer därför att behöva göra ett tillägg till ovan nämnda föreskrifter med bestämmelser om språkrav för handlingar under linbaneförordningen.

Förslaget till ny byggsanktionsavgift i 9 kap. 25 § PBF medför ökade möjligheter för Boverket som marknadskontrollmyndighet att ingripa mot ekonomiska aktörer som åsidosätter sina skyldigheter i aktuella avseenden.

Konsekvenser för övriga aktörer

De författningsändringar som Boverket föreslår i rapporten är inte av det slag att de förutses medföra några konsekvenser för de anmälda organen eller ägare och brukare av linbaneanläggningar. Författningsförslagen innebär inte heller några ändringar i det svenska systemet för kontroll av linbaneanläggningar, varför inte heller kontrollorganen berörs av författningsförslagen, om man bortser från en förtydligande hänvisning till linbaneförordningen i 5 kap. 8 § PBF.

Box 534, 371 23 Karlskrona
Telefon: 0455-35 30 00
Webbplats: www.boverket.se